

Казачнае
каралеўства

Уаднаго караля дачка была на выданні, а ў ягонага суседа, таксама караля, — трое сыноў. Усе яны ўтраіх закахаліся ў прынцэсу, і сталі вырашаць, хто з іх да яе пасватаецца.

— Як я старэйшы, дык мне першаму і жаніцца. А вы сабе яшчэ адшукаеце нявест, — сказаў старэйшы брат.

— Я кахаю прынцэсу не менш за цябе, — запырэчыў сярэдні брат, — і выдатна граю на флейце.

— А я самы прыгожы з вас, — сказаў малодшы.

Доўга браты спрачаліся, але так і не пагадзіліся. І пайшлі яны ўсе разам да суседа-караля прасіць рукі ягонай дачкі.

— Што ж, не буду ўтойваць, — пачаў кароль-бацька, — кожны з вас варты таго, каб стаць мужам прынцэсы. Давайце зробім так: каб вы дарма не спрачаліся, ідзіце ў свет па вясельны падарунак. Чый падарунак будзе лепшым, той і ажэніцца з маёй дачкой.

Селі браты на коней і паехалі шукаць падарунак нявесце. Спыніліся на ростані, дзе дарога разыходзілася на тры, і ўмовіліся сустрэцца на гэтым жа месцы праз паўгода. Развіталіся яны і кожны рушыў у свой бок.

Праминула чатыры месяцы, а старэйшы брат аніяк не мог адшукаць падарунак нявесце. Ён заехаў у далёкую ўсходнюю краіну, але ж у тутэйшых купцоў не было нічога, што магло б здзівіць ці парадаваць вока.

Аднойчы прынц прачнуўся ад таго, што на дварэ нехта крычаў: «Дыван, незвычайны дыван!»

Заспаны юнак вызірнуў у вакно і пабачыў старога ў чалме з дываном на плячы.

— О, шаноўны! Купіце гэты цудоўны дыван! — прамовіў гандляр.

— Такого добра і ў нас хапае, — прабурчаў прынц.

— Але, — хітравата прыжмурыўся стары, — такога дывана ў цэлым свеце не знойдзеш, ён з сакрэтам. Варта сесці на яго, як ён у адзін міг данясе вас куды пажадаеце.

Старэйшы брат узрадаваўся:

— Гэта якраз тое, што трэба! Вось дык падарунак для маёй нявесты! Колькі вы просіце за яго?

— Сто чырвонцаў.

— Па руках! — згадзіўся прынц.

Ён расплаціўся з купцом, разгарнуў дыван і ўсеўся на яго. Той адразу ж узняўся ў паветра. Юнак паляцеў над лясамі, палямі, гарамі і рэкамі, і ўрэшце пабачыў месца, на якім ён мусіў сустрэцца з астатнімі. Ён спусціўся, і прыбыў першым: братоў яшчэ не было. Але ж мы пакінем прынца і паглядзім, што дзеецца ў сярэдняга брата.

Сярэдні ўсё яшчэ без падарунка. Краіна, у якой ён апынуўся, была вядомая сваімі ўпрыгожаннямі. Але ж прынцэсе і без гэтага ставала пярсцёнкаў, бранзалетаў, караляў і завушніцаў. «Што ж ёй па-

дарыць?» — меркаваў юнак, калі чарговы раз абыходзіў гандлёвыя рады.

— Яснавяльможны пан, купляйце ў мяне падзорную трубу, — нейкі чалавек узяў прынца за рукаво.

— А нашто мне яна? — адмахнуўся сярэдні брат. — У мяне ажно тры падзорныя трубы.

— О, гэта няпростая труба: зірнуўшы ў яе, можна пабачыць, што адбываецца далёка-далёка, нават праз сцяну.

— Вось дык труба! — усклікнуў юнак. — Бяру!
І якая цана?

— Сто чырвонцаў.

— Згода!

Купіўшы падарунак, сярэдні брат паспяшаўся на месца сустрэчы і разам са старэйшым стаў чакаць малодшага.

А малодшы нават праз паўгода не мог знайсці належнага падарунка. Ён хацеў быў вярнуцца дамоў, але калі пад'язджаў да раздарожжа, то спаткаўся з вандроўным гандляром, які крычаў:

— Цудадзейны вінаград! Каму цудадзейны вінаград?!

— І што цудоўнага ў гэтым вінаградзе? — пацікавіўся прынц.

— Ён вылечвае любую хваробу і можа ўратаваць ад смерці!

— Колькі ж каштуе твой вінаград?

— Сто чырвонцаў ягадка!

Прынц даў гандляру калітку з чырвонцамі, асцярожна ўзяў вінаградзінку, загарнуў яе ў хусцінку і, паклаўшы ў скарбонку, паспяшаўся на раздарожжа. Там яго чакалі браты.

Сустрэўшыся, яны прывіталіся, абняліся і зайшлі ў шынок, каб падмацавацца на дарогу. Сеўшы за стол, браты пачалі распытваць адзін аднаго пра падарункі.

— Я вырашыў падарыць прынцэсе дыван, — мовіў старэйшы.

— А я — падзорную трубу — сказаў сяродні.

— Я вязу ў падарунак нявесце вінаград — паведаміў малодшы. — Цікава, як яна там?

— Зараз пабачым! — сяродні брат выняў падзорную трубу і накіраваў яе ў бок палаца. — Гэта незвычайная труба, яна дазваляе бачыць скрозь сцены.

Праз хвіліну юнак збляднеў і ўскрыкнуў:

— О, Божа! Прынцэса ляжыць у ложку, белая, як палатно, вакол яе шмат дактароў. Яна памірае!

— Я магу ацаліць прынцэсу цудадзейным вінаградам, — адгукнуўся малодшы брат. — Але да ейнага дома не менш як дзень дарогі, мы не паспеем!

— Чаму ж? — старэйшы брат разаслаў дыван. — І вокам не паспееш маргнуць, як ён даставіць нас у палац. Бо гэты дыван таксама чароўны. Чаго ж мы чакаем? Сядайце хутчэй!

Браты расселіся, дыван узняўся і панёс іх у палац.

Яны ўляцелі на дыване ў спальню да прынцэсы, малодшы вынуў са скарбонкі вінаградзіну і паклаў яе ў рот хворай дзяўчыне.

Прынцэса праглынула ягаду, і праз хвіліну яе шчокі заірдызеліся. Яна расплюшчыла вочы, усміхнулася, устала з ложку і падбегла да расчыненага акна, каб прывітаць падданных.

Прынцэса ўратаваная! Агульнай радасці не было канца! Расчулены кароль загадаў правіць баль, на які запрасіў жыхароў з усяго каралеўства.

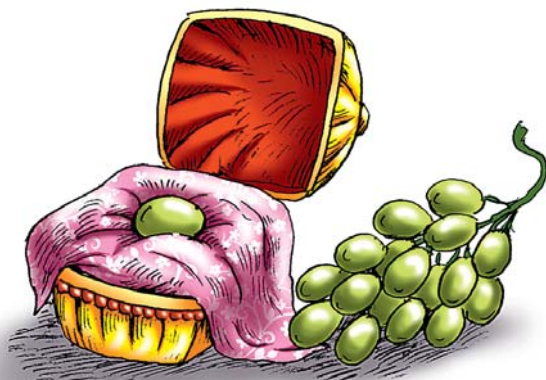
А браты тым часам высвятлялі, хто ж ажэніцца з прынцэсай.

— Я зрабіў прынцэсе найлепшы падарунак! Значыць, яна стане маёй жонкай, — заявіў малодшы. — Каб не мой цудадзейны вінаград, яна памерла б.

— Нічога падобнага! — запярэчыў сярэдні брат. — Каб не мая падзорная труба, мы б ніколі не даведаліся, што прынцэсе кепска, і не паспелі б на дапамогу.

— Менавіта: не паспелі б, каб не мой дыван! — не сунімаўся старэйшы. — Толькі дзякуючы яму мы змаглі яе ўратаваць!

Яны, можа, і да сёння спрачаліся б, хто стане мужам прынцэсы, калі б кароль не выдаў яе замуж за іншага прынца, які прыйшоў без падарунка.

У старадаўнія часы ў цудоўным замку жылі кароль з каралевай. Калі ў іх нарадзіўся чаканы наследнік, яны зладзілі балі і паклікалі ўсё каралеўства, забыліся хіба на адну старую, якая жыла ў лясным гушчары.

Тады старая ведзьма з'явілася на свята без запрашэння і грозна прамовіла:

— Праз тое, што вы мяне не паклікалі, я наладжу на каралевіча закляцце! Калі міне васямнаццаць гадоў, на яго нападзе туга і будзе даймаць датуль, пакуль не знойдзе ён дрэва з трыма апельсінамі. Калі ж ён сарве гэтыя апельсіны, яго апануе страшэнная смага, такая, як цяпер у мяне. Вось тады паглядзім, што будзе!

Старая схпіла са стала гляк з вадой, імгненна асушыла яго і... знікла!

Тры дні каралева плакала, але ж ейны сын быў да таго мілым і ўсмешлівым, што яна сучешылася і хутка забылася на ліхое.

Юнак вырас прыгожым і разумным, стаў адмысловым наезнікам і лоўкім паляўнічым. З нагоды паўналецця сына кароль справіў у палацы раскошны балі, але ў самым

разгары імпрэзы каралевіч спахмурнеў і пайшоў у свае пакоі. Тады і прыгадалі кароль з каралевай пра закляцце старой.

Дзень па дні юнак бляднеў і худнеў, яго мучыла туга; найлепшыя дактары не ведалі, як яго вылечыць.

Аднойчы ранкам ён усхапіўся з ложка і скамандаваў:

— Сядлайце каня! Я еду на пошукі дрэва з трыма апельсінамі. Гэта тое, што мне трэба!

— Не пакідай нас, — заплакала каралева. — Мы загадаем прынесці табе тысячу апельсінаў, толькі застанься з намі.

— Вы хочаце, каб я сканаў ад тугі, шаноўная матухна? Я вярнуся, як толькі знайду дрэва з трыма апельсінамі.

Каралевіч ускочыў на каня і паехаў. Ён прыехаў на рэчку і заўважыў, што ў высокай траве б'ецца галубка — няшчасная трапіла ў сіло і ніяк не можа выбрацца. Прынц разрэзаў пугі, галубка ўзляцела, села яму на плячо і мовіла чалавечым голасам:

— Да дрэва, якое ты шукаеш, тры дні дарогі. Яно расце каля самай высокай вежы белага замка, гэтае дрэва ахоўвае аднавокі велікан. Ён пільнуе з заплюшчаным вокам, а спіць з расплюшчаным.

На досвітку юнак рушыў далей. Ягоная дарога праягала праз пустэльнію. Трэцяга дня ён пабачыў цудоўны замак з белага мармуру. Доўга не думаючы, каралевіч паскакаў да самай высокай вежы. Сапраўды, каля яе расло апельсінавае дрэва, на якім у сонечных промнях ззялі тры апельсіны.

Юнак працягнуў руку, каб сарваць заветныя плады, але ў тое ж імгненне на ягоную руку спусцілася галубка:

— Спачатку пераканайся, што велікан спіць. Тады ў цябе будзе час, каб уцячы.

— А як я пра гэта дазнаюся? — спытаў юнак.

— Я паднімуся на вяршыню вежы, дзе нясе сваю варту аднавокі страж, і скажу табе.

Галубка ўзмахнула крыламі і ўзляцела на вяршыню вежы. Калі вярнулася, яна паведаміла:

— Вока ў велікана адкрытае. Трэба спяшацца.

Прынц сарваў тры апельсіны, ускочыў на каня і паімчаўся стрымгалоў. Ён скакаў, не азіраючыся, дзве ночы і два дні, пакуль пустэльна не скончылася. Юнака мучыла смага, і ён вырашыў з'есці адзін апельсін.

Але як толькі каралевіч аблупіў апельсін, ягоныя долькі распаліся і перад ім паўстала прыгожая дзяўчына.

— Дай мне піць! Я паміраю ад смагі! — усклікнула дзяўчына.

Праз імгненне яна ўпала долу і ператварылася ў апельсінавы гай.

Другі апельсін юнак раскрыў каля крыніцы. З яго зноў выйшла прыгожая дзяўчына. Яна выпіла ўсю ваду і знікла, а абাপал крыніцы выраслі апельсінавыя дрэвы.

Прынц паскакаў далей. Толькі каля рэчкі ён вырашыў раскрыць апошні апельсін. І з яго таксама выйшла дзяўчына, да таго прыўкрасная, што ён абамлеў. Вочы незнаёмки ззялі, як смарагды, валасы струменіліся залатым вадаспадам.

Колькі не піла дзяўчына, але не змагла асушыць глыбокую рэчку. Нарэшце яна падняла галаву і ўсміхнулася:

— Я дачка караля апельсінавых дрэваў. Мае сёстры ператварыліся ў апельсінавы гай. Яны ніколі больш не стануць дзеўчынамі, затое будуць даваць прахалоду стомленым вандроўнікам і наталяць іх смагу.

Каралевіч прыхіліў калена перад прынцэсай і прапанаваў ёй руку і сэрца. Прынцэса пагадзілася. Прынц пасадзіў прыгажуню на дрэва і сказаў:

— Я хутка абярнуся. Ты мая нявеста, і я адвязу цябе ў свой палац на залатой карэце.

Неўзабаве да рэчкі прычыкільгала брыдкае кульгавая служанка з кашом бялізны. Яна заўважыла дзяўчыну і закрычала:

— Хто ты такая і што тут робіш?

— Я нявеста каралевіча, і ён хутка прыедзе за мной, — прамовіла прынцэса з апельсіна.

— Ну, мы яшчэ паглядзім! — служанка пачала трэсці дрэва.

Прынцэса ўпала і ператварылася ў апельсін. Баба схавала яго пад пахай і ўзлезла на дрэва. Тут пад'ехаў каралевіч у залатой карэце. Ён збалеў, пабачыўшы сваю нявесту такой нязграбнай. Але нічога не зробіш: ён абяцаў жаніцца, і давялося везці пачвару ў палац.

Увечары ў палацы багата накрылі сталы, запрасілі музыкаў. Але юнака не цешыла вяселле. Раптам ягонай нявесце страшэнна захацелася піць. Яна дастала апельсін, але залацісты плод выскачыў з яе рук і пакаціўся па стале, напываючы ласкавым голасам такую песеньку:

Нявестай хоча стаць кульгавая абслуга,
Але манюка атрымае па заслугах.

Апельсін спыніўся каля прынца і раскалоўся напалам. Праз імгненне з яго выйшла дачка караля апельсінавых дрэваў.

Каралевіч узяў дзяўчыну за руку і аб'явіў:

— Вось мая нявеста.

Ашуканку тут жа выгналі з палаца, а вясельны баль доўжыўся да самай раніцы.

ЗМЕСТ

Найлепшы падарунак (народная казка)	3
Тры апельсіны (народная казка)	13
Дачка звездара (народная казка)	23
Белае кацяня (народная казка)	37
Майстар і вучань (народная казка)	48
Ш. Перо. Чырвоны каптурок	51
Ш. Перо. Кот у ботах	61
Ш. Перо. Хлопчык-з-пальчык	73
Браты Грым. Беласнежка і Пунсоваквецік	89
Браты Грым. Тры маленькія лесавікі	103
Браты Грым. Маленькія чалавечкі	117
Браты Грым. Рапунцаль	127
Г. Х. Андэрсэн. Крэсіва	141
Г. Х. Андэрсэн. Снежная каралева (скарочана)	155
Г. Х. Андэрсэн. Стойкі алавяны жаўнерык	185
Дж. Макдональд. Сэрца велікана (скарочана)	199
В. Гаўф. Карлік Нос	210
В. Гаўф. Халіф-бусел	228

УДК 821(4)-93-343.4
ББК 83.84(4)-445
К14

Мастак: *В. Чайчук*

Пераклад з рускай мовы, літаратурная апрацоўка: *Алесь Емяльянаў-Шыловіч*

К14 Казачнае каралеўства. – Мінск: Харвест, 2018. –
240 с.: мал.

ISBN 978-985-18-4347-9

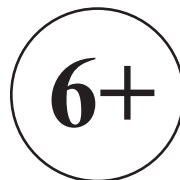
УДК 821(4)-93-343.4
ББК 83.84(4)-445

www.harvest.minsk.by

© Падрыхтоўка, афармленне.
«Русіч», 2017
© Пераклад, падрыхтоўка.
ТАА «Харвест», 2018

ЕАС

Літаратурна-мастацкае выданне

КАЗАЧНАЕ КАРАЛЕЎСТВА

Для малодшага школьнага ўзросту

Адказная за выпуск: Волкава В.Н.

Падпісана да друку 25.01.2018 г.

Фармат 70х90/16. Папера афсетная. Друк афсетны. Умоў. друк. арк. .

Наклад . Замова .

ТАА «Харвест». Пасведчанне аб ДРВВРДВ № 1/17 ад 16.08.2013.

вул. Скрыганава, д. 4А, адм.пам. 39, 220073 г. Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Е-mail рэдакцыі: harvest@anitex.by

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».

Пасведчанне аб ДРВВРДВ № 2/102 от 01.04.2014.

Пр.Незалежнасці, 79, 220013, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь.